

עיקרי הנתונים

מדד העוני הרב-ממדי לשנת 2017, משקף מציאות עגומה:

2,525,000 נפשות חיות בעוני בישראל (29.1%)

מתוכן 1,464,000 בגירים (25.8%)

ו-1,061,000 ילדים (35.3%).

העוני נרחב מאוד ומשפיע על כ-30% מהאוכלוסייה. ואולם, לצד העמקת העוני והתגברות החסמים ליציאה ממנו, ניתן להצביע על מגמה של התייצבות בהיקף העוני בשנים האחרונות.

1,061,000 ילדים (35.4%) + 1,464,000 בגירים (25.8%)

2,525,000 נפשות חיות בעוני בישראל (29.1%)

(מדד העוני הרב-ממדי, 2017)

- 9.2% מהאוכלוסייה מוגדרים כעניים על פי מדד העוני הרב-ממדי של לתת ואינם מוגדרים עניים על פי שיטת המדידה של המוסד לביטוח לאומי, אולם סובלים משיעורי מחסור דומים כמו רוב עניי ביטוח לאומי בדירור ובבריאות, ומשיעורים גבוהים יותר של מחסור בביטחון תזונתי ובהשכלה.
- מתוך אלו שהוגדרו עניים על פי מדד העוני הרב-ממדי בלבד ומסווגים כלא עניים על פי מדד ביטוח לאומי, 47.6% סבלו במהלך השנה האחרונה מניתוק של חשמל או מים או מחסימה או עיקול של חשבון הבנק, 48.1% צמצמו או דיילו על ארוחות, כמחצית (50.4%) ויתרו על רכישת תרופה או טיפול רפואי נחוץ מסיבות כלכליות ו-46.1% מהנשאלים לא רכשו השכלה גבוהה בגלל גובה שכר הלימוד.

92.2%

מהקשישים הנתמכים מעידים כי קצבת הזקנה אינה מאפשרת להם או מאפשרת להם באופן חלקי בלבד למלא את צרכיהם הבסיסיים

ילדים וקשישים

92.2%

מהקשישים הנתמכים מעידים כי קצבת הזקנה אינה מאפשרת להם או מאפשרת להם באופן חלקי בלבד למלא את צרכיהם הבסיסיים למחיה בכבוד, בדומה לשנה שעברה (92.6%).

78.3%

מהקשישים נתמכי הסיוע ויתרו על רכישת תרופות או טיפול רפואי נחוץ ו-80% ויתרו על טיפול שיניים בעקבות מצבם הכלכלי הקשה.

78.9%

מהקשישים נתמכי הסיוע חוו בדידות לעיתים קרובות או מדי פעם, בהשוואה ל-74% בשנה שעברה. 44.4% חוו בדידות לעיתים קרובות, עלייה בשיעור 21.6% בהשוואה לשנה שעברה (36.5%).

85.7%

מהקשישים נתמכי הסיוע לא יוכלו לעמוד בתשלומים עבור סיעוד במידה ויזדקקו לכך, עלייה בהשוואה לשנה שעברה (83.4%).

65.1%

מהקשישים נתמכי הסיוע זקוקים לשיפוץ בבתם על מנת להתאימו למצבם הבריאותי אך אינם יכולים לשלם על כך.

23.7%

מהילדים הנתמכים הולכים לבית הספר ללא כריך (באופן קבוע או לעיתים קרובות), עלייה בהשוואה לשנה שעברה, אז הנתון עמד על 20%.

75.7%

עבור מהילדים הנתמכים, המרכיב העיקרי בתזונה הוא לחם וממרח (28.3%) או פחמימות (47.4%), זוהי עלייה בשיעור של 11.8% בהשוואה לשנה שעברה (67.7%).

32.8%

מהילדים נתמכי הסיוע צמצמו בגודל הארוחות או דילגו על ארוחות בשל המחסור הכלכלי, ירידה קלה בהשוואה לשנה שעברה (34.4%).

17.6%

ל-17.6% מהילדים נתמכי הסיוע קרה שלא אכלו יום שלם בשל המצוקה הכלכלית, נתון המשקף עלייה משמעותית בהשוואה לשנה שעברה (11.1%). בקרב 51.6% מהם מצב זה התרחש בכל חודש.

5.8%

מהילדים נתמכי הסיוע נאלצו לקבץ נדבות, עלייה משמעותית בהשוואה ל-1.6% בשנה שעברה.

80.1%
**מהציבור הרחב רואים את הממשלה כגורם האחראי לפעול
 לצמצום העוני יותר מכל גורם אחר, אך כרבע (25.9%) בלבד
 סבורים שהממשלה היא זו שאכן מטפלת בפועל בבעיה**

האחריות לטיפול בעוני

76.2% מהציבור סבורים שהזמן שלוקח לאדם להידרדר לעוני כתוצאה מאובדן מקום עבודה, מחלה או משבר אחר הוא מספר חודשים עד שנה, 65.2% מהציבור מאמינים כי ישנו סיכוי גבוה או גבוה מאוד שילד הגדל במשפחה ענייה יהיה מבוגר עני בעתיד.

70.8% ממנהלי עמותות המזון העידו כי חל גידול של 19.9% בממוצע בדרישה של הנתמכים למזון, ירידה בהשוואה לשנה שעברה (78.2%).

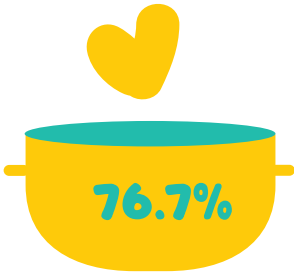
76% בממוצע מנתמכי הסיוע מופנים לעמותות המזון על ידי העובדים הסוציאליים באגפים לשירותים חברתיים, ואולם, רק 29.9% מהעמותות זוכות לתמיכה ממחלקות הרווחה ברשויות המקומיות.

70.5% מהציבור סבורים גם השנה שבעיית העוני והפערים החברתיים היא הנושא הדחוף ביותר בו הממשלה צריכה לטפל (במקום הראשון והשני), ירידה בהשוואה לשנה שעברה (74.8%).

80.1% מהציבור הרחב רואים את הממשלה כגורם האחראי לפעול לצמצום העוני יותר מכל גורם אחר, אך כרבע (25.9%) בלבד סבורים שהממשלה היא זו שאכן מטפלת בפועל בבעיית העוני.

38.2% מהציבור סבורים כי ממשלת ישראל נמנעת מלהציב יעד מדיד לצמצום העוני מכיוון שהיא אינה מעוניינת לטפל בתופעה, עלייה משמעותית בהשוואה לשנה שעברה (27.5%).

הציבור מעניק ציון נכשל לראש הממשלה, לשר האוצר ולשר הרווחה על טיפולם הכושל בבעיית העוני. שר הרווחה חיים כץ "זוכה" לציון 3.8 (מתוך 10), שר האוצר משה כחלון עם הציון 4.7 ואילו ראש הממשלה בנימין נתניהו מקבל את הציון הנמוך ביותר - 3.1.

76.7 %
מנתמכי הסיוע מעידים כי בשל המצוקה הכלכלית לא אכלו ארוחות מאוזנות בשנה האחרונה

אי ביטחון תזונתי

53.8% מהנתמכים חוו בשנה האחרונה מחסור במזון לעיתים קרובות או לפעמים, עלייה בהשוואה לשנה שעברה (51.4%) ובהשוואה ל-7.9% באוכלוסייה הכללית.

76.7% מנתמכי הסיוע מעידים כי בשל המצוקה הכלכלית לא אכלו ארוחות מאוזנות בשנה האחרונה (באופן קבוע או לפעמים), זוהי עלייה בהשוואה לשנה שעברה (73.9%) ופי 3.5 מהאוכלוסייה הכללית (20.5%).

55.2% מנתמכי הסיוע נעזרים בשירותיהן של עמותות המזון מעל פעם בחודש, כאשר 10% מהם נעזרים בהן על בסיס יומיומי.

49% מהמשפחות הנתמכות ויתרו על תחליפי חלב עבור ילדיהן בשל העלות הגבוהה, ונאלצו למהול אותם במים או לתת פחות מהכמות המומלצת.

33.9% מנתמכי הסיוע מעידים כי סל המזון מפנה להם תקציב לתרופות או טיפולים רפואיים (42.6% אשתקד). עבור 51.2% סל המזון מפנה תקציב עבור הוצאות קשיחות כגון דיור או החזרי חובות (53.7% אשתקד).

9.2% מנתמכי הסיוע חיפשו מזון בפחים או קיבצו נדבות לקניית אוכל בשנה האחרונה, עלייה בהשוואה לשנה שעברה (8%).

יוקר המחיה

47.2% מנתמכי הסיוע מעידים כי השתייכו למעמד הביניים בשנים האחרונות, מרם ההידרדרות לעוני, ירידה בהשוואה לשנה שעברה (50.6%).

50.8% מנתמכי הסיוע מעידים כי אין ברשותם אמצעי חימום או קירור, או שאינם יכולים להרשות לעצמם להפעילו כלל. זוהי עלייה בשיעור של 19.8% בהשוואה לשנה שעברה (42.4%).

12.8% מנתמכי הסיוע ניסו או תכננו לשים קץ לחייהם בשנה האחרונה בעקבות המצוקה הכלכלית, בדומה לשנה שעברה (13.3%).

77.4% מנתמכי הסיוע שקועים בחובות, עלייה בשיעור של 17.8% בהשוואה לשנה שעברה, בה 65.7% היו בעלי חוב.

53.5% מנתמכי הסיוע חוו חסימה או עיקול של חשבון הבנק בשנה האחרונה, תופעה זו מתקיימת רק בקרב 10.5% מהאוכלוסייה הכללית.

62.6%
מנתמכי הסיוע בגיל העבודה
עובדים, אך עדיין חיים בעוני

תעסוקה

63.8% מנתמכי הסיוע העובדים אינם מקבלים זכויות סוציאליות מלאות ממקום עבודתם, ירידה בהשוואה לשנה שעברה (67.2%).

58% מנתמכי הסיוע הצהירו כי אינם מקבלים את מלוא הזכויות המגיעות להם מהמוסד לביטוח לאומי, כאשר 56.6% מהם העידו כי מצב זה נובע כתוצאה מבירוקרטיה קשה ומסובכת.

62.6% מנתמכי הסיוע בגיל העבודה עובדים, אך עדיין חיים בעוני.

49.8% מנתמכי הסיוע הבלתי מועסקים, לא עובדים בשל מגבלות בריאותיות, בדומה לשנה שעברה (48.7%).

33.1% מנתמכי הסיוע העובדים, מצהירים כי ישנו סיכוי גבוה או גבוה מאוד שיאבדו את מקום עבודתם הנוכחי, 48.9% חוששים שלא יצליחו למצוא משרה אחרת במידה ויאבדו את מקום עבודתם.

דיוור

23.5% מנתמכי הסיוע מעידים כי סביבת מגוריהם מתאפיינת באלימות פיזית במידה רבה או במידה רבה מאוד, 22.5% מעידים כי סביבת מגוריהם מתאפיינת באנשים הסוחרים או משתמשים בסמים בפומבי.

19.8% מנתמכי הסיוע מעריכים שיש סיכוי גבוה או גבוה מאוד שיאלצו לפנות את מקום מגוריהם בשל אי יכולת לעמוד בתשלומי שכר דירה או משכנתא. מעל רבע (26.2%) מהם מעריכים שבמצב זה יאלצו להתגורר ברחוב או בבית מחסה.

73.6% מנתמכי הסיוע ויתרו בשנה האחרונה על תיקון ליקויים חמורים בביתם לאורך זמן, מסיבות כלכליות. מצב זה התרחש בקרב 34.6% בלבד מהאוכלוסייה הכללית.

58.2% מנתמכי הסיוע מעידים כי בשנה האחרונה ילדיהם התביישו להזמין חברים לביתם בעקבות תנאי הדירור והמצוקה הכלכלית.

49% מנתמכי הסיוע חוו ניתוק מחשמל או ממים בשנה האחרונה כי לא הצליחו לשלם את החשבונות, 29.2% חוו ניתוקים הן מחשמל והן ממים. שליש (33.3%) מנתמכי הסיוע נאלצים לקנות חשמל באמצעות מונה תשלום מראש.

חינוך והשכלה

53.4%

מנתמכי הסיוע המעוניינים לרכוש השכלה גבוהה יותר העידו כי שכר הלימוד הגבוה לא אפשר להם לעשות זאת, עלייה בשיעור של 16.1% בהשוואה לשנה שעברה (46%). 37.3% לא עשו זאת בגלל הצורך לטפל בילדים, בדומה לשנה שעברה (39.5%).

51.2%

מנתמכי הסיוע מאמינים כי במידה והיו מתגוררים בשכונה/עיר מבוססת יותר, היו זוכים לשירותי חינוך טובים יותר. 54.6% מתוכם סבורים כי במצב זה ילדיהם היו מקבלים כיתות מושקעות יותר בבתי הספר, כמחצית (50.4%) סבורים כי ילדיהם היו זוכים להיצע חוגים איכותיים יותר ו-37.9% סבורים כי המורים היו איכותיים יותר.

78.5%

מנתמכי הסיוע אינם בעלי תעודת בגרות, בהשוואה ל-31.4% באוכלוסייה הכללית.

62.8%

מנתמכי הסיוע אינם יכולים לממן שיעורים פרטיים עבור ילדיהם, כמחצית (49%) אינם יכולים לרכוש את הציוד הבסיסי לבית הספר.

42.4%

מנתמכי הסיוע אינם יכולים לממן קייטנות עבור ילדיהם, ומעל לשליש (34.6%) נאלצים לוותר על פטורים ומסיבות כיתתיות עבור ילדיהם בשל המצב הכלכלי.

78.5%

מנתמכי הסיוע אינם בעלי תעודת בגרות, בהשוואה ל-31.4% באוכלוסייה הכללית

בריאות

64.8% מנתמכי הסיוע הינם בעלי ביטוח בריאות בסיסי של קופת חולים בלבד ורק ל-31.8% ביטוח בריאות משלים, זאת בהשוואה ל-78.2% מהאוכלוסייה הכללית, להם ביטוח בריאות משלים או מקיף.

58.2% מנתמכי הסיוע ויתרו בשנה האחרונה על תמיכה נפשית שהזדקקו לה בשל המצוקה הכלכלית, עלייה בשיעור של 11.7% בהשוואה לשנה שעברה (52.1%).

70.7% מנתמכי הסיוע מעידים כי הם חולים במחלה כרונית כלשהי, בהשוואה ל-42.2% בלבד מהאוכלוסייה הכללית. 28.4% מנתמכי הסיוע סובלים מלחץ דם גבוה וכרבע (25.1%) סובלים מסכרת.

69.7% מנתמכי הסיוע ויתרו על רכישת תרופה או טיפול רפואי נחוץ כי לא יכלו לשלם עבורם, ירידה קלה בהשוואה לשנה שעברה (71.9%). זאת בהשוואה ל 18.9% בלבד מהאוכלוסייה הכללית.

82.3% מנתמכי הסיוע ויתרו בשנה האחרונה על טיפולי שיניים, מתוכם 34.6% באופן קבוע, בהשוואה ל-184.5%-32.7% בהתאמה בשנה שעברה.

69.7 %
מנתמכי הסיוע ויתרו על רכישת תרופה או טיפול רפואי נחוץ כי לא יכלו לשלם עבורם